

DBB-004-001202 Seat No. _____

B. Ed. (Sem. II) (CBCS) Examination

May/June – 2015

CC4 : School Admi. & Management

Faculty Code : 004

Subject Code : 001202

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) વિભાગ-૧ના બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(૨) વિભાગ-૨ના પ્રશ્નોના માંગ્યા મુજબ ઉત્તર લખવા.
(૩) બંને વિભાગના ઉત્તરો મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં જ લખવા.

- Instructions :** (1) All Questions are compulsory in Section-I.
(2) Do as directed for Questions of Section-II.
(3) Write both the sections in Main Answer Book.

વિભાગ - I

1 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

20

(1) DPEP યોજના કઈ કક્ષા માટે અમલમાં મૂકાયેલ છે ?

- (A) પ્રાથમિક (B) માધ્યમિક
(C) ઉચ્ચતર માધ્યમિક (D) ઉચ્ચશિક્ષણ

(2) BRC એટલે શું ?

- (A) Bold Resource Centre
(B) Block Resource Centre
(C) Black Resource Centre
(D) Broad Resource Centre

(3) ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ પર નિયંત્રણ રાખવાની સત્તા કોણ ધરાવે છે ?

- (A) સરકાર (B) શિક્ષણમંત્રી
(C) ન્યાયમૂર્તિ (D) ઉચ્ચશિક્ષણ કમિશનર

(4) કેળવણીખાતાને મુખ્યત્વે કેટલા વિભાગમાં વહેંચવામાં આવે છે ?

- (A) 5 (B) 4
(C) 2 (D) 3

(5) શાળા અધિક્ષણ કોના દ્વારા કરવામાં આવે છે ?

- (A) આચાર્ય (B) નિરીક્ષક
(C) DEO ઓફિસ (D) આ બધાં જ

(6) HDI એટલે શું ?

- (A) Hockey Development Index
- (B) Human Development Index
- (C) Holly Development Index
- (D) Huge Development Index

(7) 'પ્રત્યાયન' શબ્દ ગુજરાતીમાં કોણે પ્રચલિત કર્યો છે ?

- (A) ડૉ. યાસીન દલાલ
- (B) ચંદ્રકાંત બક્ષી
- (C) ગુણવંત શાહ
- (D) એક પણ નહીં

(8) કયું પ્રત્યાયન વધુ અસરકારક હોય છે ?

- (A) મૌખિક
- (B) લેખિત
- (C) પરોક્ષ
- (D) પ્રત્યક્ષ

(9) G.P.F. એટલે શું ?

- (A) Grant Provident Fund
- (B) Great Provident Fund
- (C) General Provident Fund
- (D) Gujarat Provident Fund

(10) રોટરી ક્લબ શૈક્ષણિક સંસ્થાને કેવી મદદ પૂરી પાડી શકે ?

- (A) આર્થિક
- (B) ભૌતિક
- (C) ગુણવત્તાલક્ષી
- (D) આ તમામ

(11) વ્યવસ્થાપન કેવી પ્રક્રિયા છે ?

- (A) સતત (B) સામાજિક
(C) સામૂહિક (D) આ બધાં જ

(12) વ્યવસ્થાપનમાં આજે કેવા અભિગમનો સ્વીકાર થયેલ છે ?

- (A) સામાજિક (B) માનવીય
(C) આર્થિક (D) સંસ્થાકીય

(13) શૈક્ષણિક સંસ્થાએ કોની સાથે સંપર્ક રાખવો વ્યવસ્થાપનનો ભાગ ગણાય ?

- (A) વિદ્યાર્થીઓ
(B) સરકારી અધિકારીઓ
(C) કર્મચારીઓ
(D) આ બધાં જ

(14) નિરીક્ષકને તેના પગાર ઉપરાંત કેટલા રૂ. નિરીક્ષક ભથ્થું આપવાનું રહે છે ?

- (A) 150 રૂ. (B) 200 રૂ.
(C) 250 રૂ. (D) 500 રૂ.

(15) નીચેના પૈકી કઈ શિસ્ત આવકાર્ય છે ?

- (A) કડક શિસ્ત (B) લાહેલી શિસ્ત
(C) સ્વયં શિસ્ત (D) હળવી શિસ્ત

(16) આચાર્યના નીચેના કાર્યોને તેના મહત્વના સંદર્ભમાં ઉતરતા ક્રમમાં ગોઠવો.

(1) સંગઠન (2) આયોજન (3) શિક્ષણ (4) નિરીક્ષણ

(A) 1,2,3,4 (B) 2,1,3,4

(C) 3,4,1,2 (D) 2,3,4,1

(17) 'શિક્ષક રાષ્ટ્રનો ભાગ્યવિધાતા છે' - આ વિધાન કોનું છે ?

(A) યાજ્ઞક્ય (B) ગાંધીજી

(C) સરદાર પટેલ (D) હુમાયુન કબીર

(18) શિક્ષકની વ્યાવસાયિક સજ્જતા માટે સૌથી વધુ ઉપયોગી શું છે ?

(A) તાલીમ (B) શિક્ષણ

(C) સંશોધન (D) પગાર

(19) વિજ્ઞાનમેળા કઈ કક્ષાએ યોજાય છે ?

(A) જિલ્લા (B) રાજ્ય

(C) રાષ્ટ્રીય (D) આ બધાં જ

(20) નવોદય શાળાઓમાં કેવા વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવામાં આવે છે ?

(A) શારીરિક વિકલાંગ (B) માનસિક વિકલાંગ

(C) ગ્રામ્ય વિસ્તારના (D) તેજસ્વી

વિભાગ - II

- 1 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : 6
(1.1) SSAની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
(1.2) અધિનિયમના આધારે શિક્ષકની ચાર ફરજો જણાવો.
(1.3) સામાજિક અપેક્ષા અભિગમ એટલે શું ?
- 2 નીચેનામાંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 15
(2.1) જિલ્લાકક્ષાનું માધ્યમિક શિક્ષણનું વહીવટી માળખું રજૂ કરો.
(2.2) વ્યવસ્થાપનનાં લક્ષણો સ્પષ્ટ કરો.
(2.3) નિરીક્ષણનો અર્થ આપી તેની મર્યાદાઓ સ્પષ્ટ કરો.
(2.4) અંદાજપત્રનો અર્થ આપી તેનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.
(2.5) વહીવટી અધિક્ષણ એટલે શું ? સમજાવો.
(2.6) વ્યવસ્થાપનનું મહત્ત્વ ચર્ચો.
- 3 નીચેનામાંથી કોઈ પણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. 15
(3.1) શાળા સંકુલની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેના કાર્યો વર્ણવો.
(3.2) 'આચાર્ય શાળાનો આત્મા છે.' - આચાર્યની ભૂમિકાના સંદર્ભમાં વિધાન સમજાવો.
(3.3) શાળા વ્યવસ્થાપનના કાર્યક્ષેત્ર પર ટૂંકનોંધ લખો.
(3.4) શિસ્તનો અર્થ આપી તેના પ્રકારોની ચર્ચા કરો.
- 4 (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો વિગતે જવાબ આપો : 7
(4.1) શાળા પ્રત્યાયનની નીચેના મુદ્દામાં ચર્ચા કરો :
(1) અર્થ (2) પદ્ધતિઓ
(3) અવરોધો (4) ઉપાયો
- અથવા**
- (4.1) શિક્ષક ભરતી માટેની પ્રવર્તમાન ગુણાંકન યોજના TAT અને TET ના 7 સંદર્ભમાં સમજાવો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નનો મુદ્દાસર જવાબ આપો. 7
નીચેની સંસ્થાઓનો વિસ્તૃત પરિચય આપો.
(1) GCERT (2) CASE (3) NCTE

ENGLISH VERSION

SECTION - I

1 Choose the correct answer :

20

- (1) For which level DPEP is implemented ?
(A) Primary (B) Secondary
(C) Higher Secondary (D) Higher Education
- (2) What is BRC ?
(A) Bold Resource Centre
(B) Block Resource Centre
(C) Black Resource Centre
(D) Broad Resource Centre
- (3) Who has the power to put control on Gujarat Secondary and Higher Secondary Board ?
(A) Government (B) Minister of Education
(C) Judge (D) Director of Education
- (4) Education Dept. is divided in how many sections ?
(A) 5 (B) 4
(C) 2 (D) 3
- (5) Who performs school inspection ?
(A) Head Master (B) Supervisor
(C) DEO Office (D) All

- (6) What is meant by HDI ?
- (A) Hockey Development Index
 - (B) Human Development Index
 - (C) Holly Development Index
 - (D) Huge Development Index
- (7) Who made the word 'Pratyayan' famous in Gujarati language ?
- (A) Dr. Yasin Dalal
 - (B) Chandrakant Baxi
 - (C) Gunvant Shah
 - (D) None
- (8) Which type of communication is more effective ?
- (A) Oral
 - (B) Written
 - (C) Indirect
 - (D) Face to Face
- (9) What is meant by G.P.F. ?
- (A) Grant Provident Fund
 - (B) Great Provident Fund
 - (C) General Provident Fund
 - (D) Gujarat Provident Fund
- (10) Which type of help may be given to educational institute by Rotary club ?
- (A) Financial
 - (B) Physical
 - (C) Qualitative
 - (D) All

(11) Which type of process is management ?

- (A) Continuous (B) Social
(C) Group (D) All

(12) Which type of approach in management is accepted in present era ?

- (A) Social (B) Humanistic
(C) Economic (D) Institutional

(13) Contact of Educational Institute with whom is the part of management ?

- (A) Students
(B) Government Officers
(C) Employees
(D) All

(14) How much extra remuneration is given to supervisor ?

- (A) Rs. 150 (B) Rs. 200
(C) Rs. 250 (D) Rs. 500

(15) Which type of discipline is desirable ?

- (A) Strict discipline (B) Forced discipline
(C) Self discipline (D) Light discipline

(16) Organize the following functions of principal in order of its importance in descending order ?

(1) Co-ordination (2) Planning (3) Teaching

(4) Supervision

(A) 1,2,3,4

(B) 2,1,3,4

(C) 3,4,1,2

(D) 2,3,4,1

(17) 'Teacher is the destiny maker of nation'. - Who said this sentence ?

(A) Chanakya

(B) Gandhiji

(C) Sardar Patel

(D) Humayun Kabir

(18) What is the most useful for teacher's professional competency ?

(A) Training

(B) Education

(C) Research

(D) Salary

(19) At which level science fairs are organized ?

(A) District

(B) State

(C) National

(D) All

(20) Which students are admitted in 'Navoday School' ?

(A) Physically Handicaped (B) Mentally Handicaped

(C) Students of rural area (D) Brilliant students

SECTION - II

- 1** Answer the following questions in short : **6**
- (1.1) Clarify the concept of SSA.
- (1.2) State any four responsibilities of teacher according to code of conduct.
- (1.3) What is the Social Demand Approach ?
- 2** Answer any **five** question from the following : **15**
- (2.1) Give the administrative structure of the district level.
- (2.2) Clarify the characteristics of management.
- (2.3) Give the meaning of supervision and clarify its limitations.
- (2.4) Give the meaning of budget and clarify its importance.
- (2.5) What is administrative inspection ? Explain.
- (2.6) Discuss the importance of management.
- 3** Answer any **three** of the following questions : **15**
- (3.1) Clarify the concept of school complex and explain its functions.
- (3.2) 'Principal is the soul to school' - Explain the sentence with the reference of the role of principal.
- (3.3) Write a short note on the field of school management.
- (3.4) Give the meaning of discipline and discuss its types.

4 (A) Answer any one of the following in detail : 7

(4.1) Discuss school communication in following points.

(1) Meaning	(2) Methods
(3) Hurdles	(4) Suggestions

OR

(4.1) Explain the present merit scheme for teacher selection with the reference of TAT and TET. 7

(B) Give the answers of following questions in detail : 7

Give the detailed introduction of following institutes :

- (1) GCERT (2) CASE (3) NCTE
